

Ekonomikas izmaiņas Japānā – abenomika

Elīna Dzenuško

*Rīgas Stradiņa universitāte,
doktora studiju programma "Politikas zinātne", Latvija*

Ievads. Lai atdzīvinātu Japānas ekonomiku, 2012. gadā Japānas premjerministrs piedāvāja jaunu ekonomikas kursu Japānai, kas vēlāk tika nosaukts par "abonomiku". Jaunās sistēmas mērķis bija izglābt Japānu no ekonomikas recesijas, nosakot galvenos stratēģiskos virzienus, kas ļaus atdzīvināt ekonomisko situāciju Japānā.

Abenomikas galvenie virzieni ir izmaiņu ieviešana monetārajā ekonomikā, nodokļu ekonomikā un ekonomiskās izaugsmes stratēģijas, kas piesaistīs privātos investorus. Jaunpieņemtie ekonomikas soļi trīs gadu laikā atstāja redzamu efektu uz Japānas ekonomiku, taču līdz ar pozitīviem sasniegumiem radās arī virkne blakusefektu, kurus ekonomikas eksperti vērtē negatīvi.

Darba mērķis un metodes. Izprast Japānas ekonomikas transformāciju un izvērtēt abenomikas pozitīvo un negatīvo ietekmi. Darbā tiek analizēti un salīdzināti Japānas ekonomikas rādītāji par pēdējiem trīs gadiem, kā arī tiek apkopoti ekspertu viedokļi par Japānas ekonomikas stāvokli pēc abenomikas sistēmas ieviešanas.

Rezultāti un secinājumi. Jaunās ekonomikas sistēmas pirmie rezultāti bija redzami ļoti ātri, efekts bija jūtams jau pirmo mēnešu laikā pēc abenomikas ieviešanas. Spriežot pēc ekonomiskās izaugsmes tempa, pašlaik Japāna ir viena no septiņām valstīm ar ātrāko ekonomisko izaugsmi. Jau pēc gada kopš abenomikas sistēmas ieviešanas Japānas akcijas piedzīvoja lielāko izaugsmi, salīdzinot ar iepriekšējiem gadu desmitiem. Gada laikā Japānas iekšējais kopprodukts (IKP) izauga par 1,9%. Taču šāds pozitīvs efekts, kas radās nekavējoties, bija īstermiņa rezultāts.

Lai iegūtu pozitīvu rezultātu, pirmais solis abenomikas ietvaros bija strauja jēnas kursa samazināšana, tādēļ daudzi Japānas investori sāka investēt līdzekļus eirovalstīs, lai izvairītos no jēnas devalvācijas riska. Preču imports sāka sadārdzināties, kas praktiski vienādoja ieguvumus no Japānas eksporta kāpuma. Japānas IKP 2014. gadā bija nokritis, un, par spīti Japānas valdības prognozēm, tas nebija pieaudzis līdz gada beigām. Pastāv viedokļi, ka Japānas ekonomiskās problēmas nav atrisināmas vienīgi ar abenomikas sistēmu, problēma ir arī sabiedrības novecošana un iedzīvotāju skaita samazināšanās. Japānas piemērs kļūst par paraugu citām pasaules valstīm – abenomikas sistēmai izdevās strauji uzlabot Japānas rādītājus īstermiņā, taču ilgtermiņā šī sistēma nav attaisnojusi visas Japānas valdības prognozes.